

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ФИНАНСОВ КОНТРОЛ“

Резюмета на публикации
на ас. д-р Явор Храбринов Башев

Конкурс за заемане на академична длъжност „главен асистент“ в
УНСС в професионално направление 3.8. „Икономика“,
научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ
на стопанската дейност (финансов контрол)“,
обявен в ДВ, бр. 1 от 05.01.2021 г.

**1. СТАТИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ,
РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ
В SCOPUS И/ИЛИ WEB OF SCIENCE**

**1.1. BACHEV, I. COMBATING FINANCIAL STATEMENT FRAUD –
AN ANALYSIS AND MODEL FOR REPUBLIC OF BULGARIA.
ECONOMIC STUDIES, VOLUME 28, ISSUE 3, 2019, p. 42 – 72,
ISSN 0205-3292**

Основният принос на статията представлява разработеният модел за предотвратяване на измами, свързани с финансовите отчети в Република България. В него ролята както на вътрешната, така и на външната среда за дадена организация е систематизирана. Оригиналноста произтича от факта, че обикновено изследванията по този въпрос описват значението на отдела за вътрешен одит, но досега не е имало опит да се открие ролята на външната среда за организацията, представена от правителствени и от подкрепящи институции (професионални организации и медии), които си поставят за цел да намалят риска от измами, свързани с финансовите отчети. *Ключови думи: измами, финансови отчети, одитен комитет*

The main contribution of the article is the developed model for the prevention of fraud related to the financial statements in the Republic of Bulgaria. In it, the role of both the internal environment for an organization and the external environment is systematically structured. Originality stems from the fact that usually the research on this subject describes the importance of the internal audit unit, but there has

never been any attempt to systematize and outsource the role of the external environment for the organization.

Keywords: fraud, financial statements, audit committee

2. СТАТИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

2.1. БАШЕВ, Я., К. БАШИКАРОВ. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОДИТОРСКАТА ПРОФЕСИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ТРАНСПОНИРАНЕТО НА ДИРЕКТИВА 2014/56/ЕС И РЕГЛАМЕНТ 537/2014 (2016).

**Сборник от научни статии на тема „ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ
И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ: КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ“. ИК – УНСС, 2016 г., стр. 357 – 366; ISBN 978-965-644-852**

Обективни обстоятелства – като необходимостта от сближаване на стандартите за одит, повишаване на независимостта на публичните органи за надзор, гарантиране на качество на предоставяните одиторски услуги и повишаване на достоверността на одитираните финансови отчети на предприятията с публичен интерес, наложиха да се извърши промяна в Директива 2006/43/ЕО и тя да бъде заменена с два документа, регламентиращи задължителния одит – Директива 2014/56/ЕС и Регламент 537/2014 г. Целта на статията е да се изследват основните изисквания към одиторите в двата документа, в частност изискването за ротация, и да се направи опит за формулиране на проблеми при тяхната приложимост в одитната практика.

Ключови думи: независимост, професионален скептицизъм, ротация, одиторски услуги

Objective circumstances, such as the need to approximate auditing standards, increase the independence of public oversight bodies, ensure the quality of audit services provided and increase the reliability of the audited financial statements of public interest entities, necessitated an amendment to Directive 2006 / 43 / EC and the same to be replaced by two documents regulating the statutory audit – Directive 2014/56 / EU and Regulation 537/2014. The purpose of the article is to examine the basic requirements for auditors in both documents, in particular the requirement for rotation and to try to formulate problems in their applicability in audit practice.

Key words: independence, professional skepticism; rotation, audit services

2.2. BACHEV, I., K. BASHIKAROV. CHALLENGES FACING THE ACCOUNTING LEGISLATION IN THE REPUBLIC OF BULGARIA (2015). Сборник от научни статии на тема „ОБЛК, ЕКОНОМИКА, МЕНЕДЖМЕНТ: НАУКОВИ НОТАТКИ МІЖНАРОДНИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ“. ЛУЦЬК, ВИПУСК 2(6) 2015, стр. 32 – 40; google scholar; ISSN 2313-8211

През 2013 г. Четвъртата и Седмата директива бяха заменени от нова директива за счетоводството – Директива 2013/34/ЕС. Тя има за цел да облекчи бизнес средата на малките и средните предприятия чрез опростяване на изискванията по отношение на отчитането и задължителното оповестяване за тази категория предприятия. Разпоредбите на Директивата трябва да се прилагат първо по отношение на финансовите отчети за отчетните години, започващи на или след 1 януари 2016 г. Като държава – членка на ЕО, Република България трябва да транспонира Директивата в националното счетоводно законодателство до юли 2015 г. В статията са дефинирани няколко основни проблема пред счетоводната наредба в Република България,

а именно: какво трябва да включва новият Закон за счетоводството (ЗС); кои групи предприятия трябва да бъдат разграничени, за да отговарят на изискванията на Директивата и дали трябва да има Национален счетоводен съвет. Стига се до извода, че съществуването на такъв орган би имало смисъл, ако основната му функция е да организира и администрира процеса, свързан с разработването и практическото прилагане на регулаторната основа в областта на финансовата отчетност за реалния и публичния сектор в Република България. Неговото съществуване зависи от факта, че транспонирането на Директивата предполага разработване на счетоводна основа, предназначена за малки и средни предприятия, или поне адаптиране на МСС за МСП към нейните изисквания. Другият съществен въпрос, който трябва да бъде решен по време на транспонирането, е въпросът за „групите предприятия“. Директива 2013/34/ЕС въведе хармонизирани критерии за „микро-“, „малки“, „средни“ и „големи“ предприятия, където определянето на отделните категории се основава на общия баланс, нетната оборотна стойност и средния брой служители. За съжаление, при определянето им мащабът на отделните икономики в Общността не е взет под внимание. От друга страна, Директивата предоставя възможност на големите държави да увеличат критериите, приети за малките предприятия, докато на малките държави не е дадена възможност да ги намалят. Прието е, че диференциацията в Закона за счетоводството между категориите предприятия трябва да бъде в съответствие с изискванията на Директивата, но трябва да отчита спецификата и мащаба на нашата икономика. В статията се засяга и въпросът за обхвата на задължителния независим финансов одит. Директивата изисква задължителният финансов одит да бъде задължителен за средни и големи предприятия и за всички предприятия от обществен интерес. Обаче тя не забранява на отделните държави да налагат извършване

на такъв одит, като се вземат предвид специфичните условия и нужди на тези предприятия и на потребителите на техните финансови отчети.

Ключови думи: счетоводни директиви, Закон за счетоводство, категории предприятия, независим финансов одит

In 2013, the Fourth and Seventh Directives were replaced by a new Accounting Directive – Directive 2013/34/EU. The Directive aims at relieving the business environment of small and medium-sized enterprises by simplifying the requirements with regard to reporting and mandatory disclosures for that category of enterprises. The provisions of the Directive should for the first time be applied with regard to financial statements for reporting years beginning on or after January 1, 2016. Being an EC Member State, the Republic of Bulgaria has to transpose the Directive into the national accounting legislation by July 2015. Several principal problems facing the accounting regulation in the Republic of Bulgaria are defined in the article, namely: what should the new Accounting Law (AL) include; what groups of enterprises should be differentiated in order to satisfy the requirements of the Directive and should there be a National Accounting Board. We consider that the existence of such an organ would be meaningful if its main function is to organize and administer the process associated with the development and practical implementation of the regulatory basis in the field of financial reporting for the real and public sector in the Republic of Bulgaria. Its existence is conditional on the fact that the transposition of the Directive implies the development of an accounting basis intended for small and medium-sized entities or at least the adaptation of IAS for SME to its requirements. The other essential issue which is due to be resolved in the course of the transposition of the Directive is the *question on the “groups of undertakings”*. Directive 2013/34/EU has introduced harmonized criteria for

„micro, small, medium-sized and „large undertakings, where the determining of the individual categories is based on the balance sheet total, net turnover and the average number of employees. On the other hand, the Directive provides an opportunity for the large countries to increase the criteria adopted for the small undertakings, while small countries have not been given the opportunity to reduce these criteria. In our point of view, the differentiation in the Accounting Law between the categories of enterprises should be in alignment with the requirements of the Directive but should take account of the specifics and the scale of our economy. Undoubtedly, one of the most intensively discussed issues concerns the scope of the statutory independent financial audit. The Directive requires that the statutory financial audit should be mandatory for medium-sized and large undertakings, and for all public-interest undertakings. Pursuant to Recital 43 of the Preamble to the Directive, the annual financial statements of small undertakings should not be subject to the obligation for conducting statutory audit in view of alleviating the administrative burden for that category of undertakings. However, the Directive does not prohibit the individual countries to impose conducting of such audit by taking the specific conditions and needs of these undertakings and of the users of their financial statements into account.

Keywords: *accounting directives, categories of enterprises, Accounting Law, independent financial audit*

3. ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В СБОРНИЦИ ОТ НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ, ПРОВЕДЕНИ В БЪЛГАРИЯ

3.1. БАШЕВ, Я. МОДЕЛИ ЗА ВЪЗНИКВАНЕ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ИЗМАМИ (2017). Сборник от доклади от 13-та международна научна конференция за млади учени на тема: „ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ“, 2017 г. Издателство на ВУЗФ “Св. Григорий Богослов“, стр. 407 – 414, ISBN 978-954-8590-45-7

Измамите са основен фактор в днешната бизнес среда. Те са в централния фокус на това изследване. Много модели се опитват да дадат обяснение защо измамите възникват и как могат да бъдат предотвратени. В доклада е направен опит да се дефинира терминът „измама“ и да се обобщят най-популярните модели, които се стремят да отговорят на тези въпроси. В обобщение се посочва, че всички модели, разглеждащи измамите, имат сходни елементи. Различията са в проактивно или реактивно отношение за противодействие на измамите. Проактивното отношение включва перспективно оценяване на риска от измами и непрекъснато текущо наблюдение на приложимите контроли. Оценяването на рисковете, свързани с финансовите отчети, включва идентифициране на области, които са силно податливи към измама, при което текущото наблюдение се фокусира върху внедрените контроли за превенция и разкриване, с цел ограничаване на риска в областите, идентифицирани по време на оценяването на риска.

Ключови термини: измами, модели за измами, фактори за измама

Fraud is a major factor in today's business environment. This makes them the main focus of research. Many models try to explain why fraud occurs and how it can be prevented. The report attempts to define the term fraud and to summarize the most popular models that seek to answer these two questions. In summary, it is stated that all models dealing with fraud have similar elements. The differences are proactive or reactive in countering fraud. The proactive attitude, in turn, includes a forward-looking assessment of the risk of fraud and continuous monitoring of the applicable controls. This assessment of the risks associated with the financial statements includes the identification of areas that are highly susceptible to fraud, with ongoing monitoring focusing on the prevention and detection controls in place to limit the risk in the areas identified during the assessment. risk.

Key terms: fraud, fraud patterns, fraud factors

**4. ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В СБОРНИЦИ ОТ НАУЧНИ
КОНФЕРЕНЦИИ, ПРОВЕДЕНИ В ЧУЖБИНА
ИЛИ В БЪЛГАРИЯ, ОРГАНИЗИРАНИ
ОТ МЕЖДУНАРОДНИ НАУЧНИ
ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ**

**4.1. Bachev Iavor, PRESSURE: DISCUSSION OF THE FIRST
UNDERLYING FACTOR OF THE FRAUD TRIANGLE IN THE LIGHT
OF FINANCIAL STATEMENT FRAUD, Фінансово-економічний
розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: матеріали
VII всеукр. наук.-практ. конф. 26 квітн. 2018 р. (ЛТЕУ, м. Львів).
Тернопіль : Крок, 2018. 167 с. ISBN 978-617-692-477-7**

Този доклад прави кратък обзор на литературата на един от трите основни фактора, които са градивните елементи на триъгълника на измамите - натиск (или стимули) и го обсъжда в светлината на измамите във финансовите отчети. Този доклад надхвърля дискусията за триъгълника на измамите, като обсъжда различни видове мотиви и натиск, дефинирани в литературата, както включва примери за натиск, който може да накара извършителя да извърши такава измама - те включват, но не се ограничават до дълг, ликвидност и нови счетоводни регулации. Докладът завършва с акцент върху взаимодействията между различните елементи на триъгълника на измамите, за да направи явлението на измамите възможно.

Ключови думи: *измами, финансови отчети*

This paper makes literature analysis on one of the three main factors that are the building blocks of the fraud triangle - pressure (incentives) and discusses it in the light of financial statement fraud. The article goes beyond the discussion the fraud triangle by discussing different types of motives and pressures defined in the literature as well as including examples of pressure that can induce the perpetrator to perform such fraud. Those: include but are not limited to debt, liquidity, performance and new accounting regulation's. The article concludes with emphasis on the interactions between the different elements of the fraud triangle to make fraud possible.

Key words: fraud, financial statements

4.2. БАШЕВ, Я. ТЕОРИИ РЕЛЕВАНТНИ С ИЗМАМИТЕ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ (2018). Първа международна научнопрактическа конференция на тема „ДИГИТАЛНИ ИЗМАМИ И КИБЕРСИГУРНОСТ“, ИК – УНСС, 2018 г., стр. 217 – 221, ISBN 978-619-232-064-5

Множество теории дават обяснение на факторите, които водят до появата на измамите във финансовите отчети. В доклада се разглеждат основните от тях, които могат да бъдат използвани, за да се даде яснота върху проблема. Това са: агентската теория, позитивната счетоводна теория, теорията за стопанисването на ресурсите и теорията за властта и зависимостта от ресурси. Прави се заключението, че съществуват редица теории, които могат да бъдат използвани, за да се обясни възникването на измамите във финансовите отчети. Те дават възможност да се разгледа този въпрос от различни страни и да се работи за неговата превенция. Доброто познаване на теориите ще допринесе за успешното справяне с проблема за измамите.

Ключови думи: измами, агентска теория, счетоводна теория, теория на властта и зависимостта от ресурси

Many theories explain the factors that lead to fraud in financial statements. This report examines the main theories that can be used to clarify this issue. These are – the agency theory, the positive accounting theory, the theory of resource management and the theory of power and dependence on resources. It is concluded that there are many theories that can be used to explain the occurrence of fraud in financial statements. These theories allow us to look at this problem from different angles and work for its prevention. A good knowledge of the theories will allow us to successfully deal with the problem of fraud.

Key words: fraud, agency theory, accounting theory, theory of power and dependence on resources